

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

**Національна музична академія України
імені П. І. Чайковського**

ТЕМИ І ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ
для самостійного опрацювання аспірантами
при дистанційній формі навчання
на період карантину з 12.03.2020 р. по 03.04.2020 р.
з дисципліни
«Аналіз музичних творів»,
що читається для студентів III курсу ІТФ

Розробник: В.Г.Москаленко, доктор мистецтвознавства, професор кафедри теорії та історії музичного виконавства НМА України ім. П. І. Чайковського.

ТЕМИ І ТЕЗИСНІ ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

Тема: Стильові засади композиторської творчості

(17.03.2020 року)

Тезисний план

1. Поняття «Музичний стиль».. Обсяг явища (історія, практика та теорія)
2. Два підходи до функцій і пізнання музичного стилю: а) з точки зору оцінки музично-стильового явища; б) з точки зору участі у творчому мисленні музиканта.

1. Задерацкий В. Музыкальная форма. Вып. 1. – М.: Музыка, 1995. – 544 с.
2. Михайлов М. Стиль в музыке. – Л.: Музыка, 1981. – 264 с.
3. Москаленко В. Лекции по музыкальной интерпретации. – К., 2012.
4. Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке. – М.: Владос, 2003. – 248 с.
5. Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей. – М.: Музыка, 1973. – 448 с.
6. Шип С. Музична форма від звуку до стилю. – К.: Заповіт, 1998. – 368 с.

Відповіді у письмовій формі:

1. Дати визначення поняттю «музичний стиль»
2. Дати визначення поняттю «стиль музичної творчості».
3. Порівняти дані визначення з точки зору розуміння музично-стильових явищ і участі у практиці музичного творення.

Тема: Еволюція музичного стилю

(24.03.2020 року)

План

1. Історичні періоди і типи в еволюції музично-стильових явищ
2. Фактор національного у музичному стилі
3. Стильовий напрямок, творчий метод, школа, музичний твір

Рекомендована література

1. Горюхина Н. Очерки по вопросам музыкального стиля и формы / Н. Горюхина. – К. : Муз. Украина, 1985. – 112 с.
2. Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX века : в 3 ч. / Л. Кириллина. – М. : Композитор, 2007. – Ч. II. : Музыкальный язык и принципы музыкальной композиции. – 224 с.
3. Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX века : в 3 ч. / Л. Кириллина. – М. : Композитор, 2007. – Ч. III : Поэтика и стилистика. – 376 с.
4. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр: История и современность / М. Лобанова. – М. : Сов. композитор, 1990. – 221 с.
5. Медушевский В. К проблеме сущности, эволюции и типологии музыкальных стилей : Виды музыкальных стилей. – Типология стилей. – Эволюция стиля. – Стиль и современность / В. Медушевский // Музыкальный современник : сб. статей. – М. : Сов. композитор, 1984. – Вып. 5. – С. 5 – 17.
6. Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке. – М.: Владос, 2003. – 248 с.
7. Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей. – М.: Музыка, 1973. – 448 с.

Відповіді у письмовій формі:

1. Визначити основні музично-історичні етапи стильової еволюції.
2. Роз'яснити можливі підходи до виявлення національно-стильової природи музичної творчості.

Тема: Музично-виконавський стиль

(31.03.2020 року)

Тезисний план

1. Роль музиканта-виконавця у презентації музичного твору.
2. Сучасні форми виконавської презентації музичного твору
3. Класифікації музично-виконавських стилів.

Рекомендована література

1. Малинковская А.В. Интерпретационный и классификационный аспекты изучения исполнительских стилей в трудах отечественных исследователей фортепианного искусства. Интернет-ресурс: <https://cyberleninka.ru/article/n/interpretatsionnyy-i-klassifikatsionnyy-aspekty-izucheniya-ispolnitelskih-stiley-v-trudah-otechestvennyh-issledovateley>
2. Москаленко В. Лекции по музыкальной интерпретации. – К., 2012.
3. Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке. – М.: Владос, 2003. – 248 с.

Відповіді у письмовій формі:

1. Поняття «стиль музичної творчості» в ракурсі взаємодії індивідуальних стилів композитора і музиканта-виконавця.
2. Врахування чинника індивідуального стилю музиканта-виконавця у сучасній системі пізнання музичного твору.
3. Роль сучасних комп'ютерних технологій та Інтернету в аналізі стилю музичного твору

Тема: Слово в музичному творі

(7.04.2020 року)

Тезисний план

1. Змістовна та композиційна взаємодія поетичного тексту та музики у вокальних формах. Синтаксис поетичного тексту: стопа, вірш, строфа.
2. Системи метричної організації поетичного тексту: силабічна, силаботонічна, тонічна. Принципи взаємодії поетичного і музичного тексту, основні принципи вокалізації тексту.
3. Класифікація вокальних форм. Метод аналізу вокальних творів.

Рекомендована література

1. Анализ вокальных произведений / Ред. Е.Ручьевская. – Л., 1988.
2. Лаврентьева И. Вокальные формы в курсе анализа музыкальных произведений. – М.: Музыка, 1978.
3. Москаленко В. Лекции по музыкальной интерпретации. – К., 2012.
4. Холопова В. Формы музыкальных произведений. Учебное пособие. – СПб.: Лань, 1999.

Відповісти у письмовій формі:

1. Назвати критерії класифікації вокальних форм.
2. На прикладі вокального твору з поетичним текстом показати:
  - а) взаємодію стопи, рядка, строфи;
  - б) взаємодію метро-ритму поетичного джерела з музичним метро-ритмом;
  - в) перетворення форми вірша у даному вокальному творі.

Тема: Композиція та архітектоніка

(14.04.2020 року)

Тезисний план

Композиція: 1) Семантична функція – участь поряд з іншими засобами у втіленні змісту; 2) Комунікативна функція – управління слухацьким сприйняттям.

Під музичною архітектонікою розуміється ведучий конструктивний принцип, що забезпечує зв'язок опорних елементів інтонаційного руху в художнє ціле і, представлений в одномоментності (симультанно), стає основою для формування, засвоєння-запам'ятовування і розвитку інтонаційної концепції твору або його фрагменту.

Неможливість сприйняття та відчуття архітектоніки більш-менш великого музичного твору без розвинутих музично-слухових уявлень та роботи пам'яті реципієнта.

Два різновиди музичної архітектоніки, що історично склалися: базисний та арковий.

Рекомендована література

1. Бонфельд М. Ш. Анализ музыкальных произведений: структуры tonальной музыки : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений : в 2 ч. – М.: ВЛАДОС, 2003. – Ч. 1. – 256 с.; ч. 2 – 208 с.
2. Мазель Л. Стрoение музыкальных произведений. – М.: Музыка, 1979. – 536 с.
3. Москаленко В. Г. Творческий аспект музыкальной интерпретации. – К., 1994. – 156 с.
4. Назайкинский Е. Логика музыкальной композиции. – М.: Музыка, 1982. – 319 с.
5. Ручьевская Е. Классическая музыкальная форма : учебник по анализу. – СПб. : Композитор, 2004. – 300 с.

Відповіді у письмовій формі:

1. Дати визначення поняттям «композиція та архітектоніка».
2. В чому різниця між цими поняттями?
3. Назвати різновиди музичної архітектоніки, пояснити принципи їхньої взаємодії з різновидами музичної композиції.

Тема: Музична драматургія

(21.04.2020 року)

Тезисний план

Визначення музичної драматургії як організації процесуального розгортання музичних подій.

Два підходи до визначення музичної події: а) як моменту зміни даного музично-сислового поля на інше; б) як занурення реципієнта до першої інтонації чи співінтонації (інтерпретатор) даного фрагменту творення музичного сенсу.

Змістовна, тектонічна та комунікативна функції музичної драматургії.

Спільне та відмінне між театральною та музичною драматургією. Типологія різновидів музичної драматургії: конфліктна, хвильова, драматургія оповідання, ігрова, медитативна. Взаємодія цих типів.

Історичний вплив драматургії на формування композиційних принципів і навпаки.

Рекомендована література

1. Анализ музыкальных произведений : программа-конспект для историко-теоретических факультетов музыкальных вузов [сост. Е. Назайкинский, В. Цуккерман, Г. Григорьева, И. Лаврентьева, М. Филатова, В. Холопова, Ю. Холопов, В. Медушевский]. – М., 1977. – Раздел 1. – 71 с.
2. Назайкинский Е. Логика музыкальной композиции. – М.: Музыка, 1982. – 319 с.
3. Ручьевская Е. Классическая музыкальная форма : ученик по анализу. – СПб. : Композитор, 2004. – 300 с.
4. Соколов А. Введение в музыкальную композицию XX века : учеб. пособие по курсу «Анализ музыкальных произведений» / А. Соколов. – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 231 с.
5. Чернова Т. Драматургия в инструментальной музыке. – М. : Музыка, 1984. – 144 с.

Відповіді у письмовій формі:

1. Дати визначення поняттям «композиція та архітектоніка».
2. В чому різниця між цими поняттями?
3. Назвати різновиди музичної архітектоніки, пояснити принципи їхньої взаємодії з різновидами музичної композиції.